

ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІГОРЯ ҐЕРЕТИ

Вмирають майстри, лишаючи спогад, як рану,
В барельєфах печалі уже їм спинилася мить.
А підмайстри іще не зробились
майстрами.
А робота не жде. Її треба робить.
Ліна Костенко

Цей промовистий епіграф у декількох рядках охоплює та характеризує постать відомого педагога, археолога, мистецтвознавця, культуролога та політичного діяча Ігора Петровича Ґерети. Непересічна особистість нашого земляка глибоко вплинула на культурно-освітнє життя краю.

Таким чином, **метою статті** є визначення особливостей педагогічної діяльності Ігора Ґерети, характеристика його ролі в культурно-освітньому процесі сучасної Тернопільщини.

То хто ж такий Ігор Ґерета? Важко охопити поглядом весь обшир творчості цієї талановитої постаті. Він увійшов у культурно-освітнє та громадське життя Тернопільщини у кількох іпостасях [1], які, тим не менше, не вичерпують повністю феномену його особистості:

1. **Археолог** за покликанням і фахом, який здійснив сотні археологічних розкопок, зокрема, відкрив у селі Чернелеві-Руському могильник черняхівської культури III—IV ст., який згодом був внесений до пам'яток культури європейського значення. Лауреат Всеукраїнської премії імені Вікентія Хвойки.

2. **Музеєзнавець**, який долучився до створення та відкриття музею-садиби Соломії Крушельницької, музею-театру імені Тараса Шевченка, музею-садиби Леся Курбаса, картинної галереї Тернопільського обласного краєзнавчого музею, яку 1991 року було перетворено на Тернопільський обласний художній музей, етнографічно-меморіального музею Володимира Гнатюка, музею-садиби патріарха Йосифа Сліпого та історико-меморіального музею політ'в'язнів у стінах колишнього КДБ.

3. **Краєзнавець**, автор нарисів про Теревовлю (1971), Бережани (1979, 1989), Чортків (1985). Він повернувся в Україну із забуття багатьох славних імен (співачки С. Крушельницької, фольклориста В. Гнатюка, художників І. Марчука, І. Хворостецького, Я. Омеляна). Ініціатор заснування художньої премії імені М. Бойчука, стипендії ім. В. Барвінського для студентів-музикантів Тернопільської області, які навчаються за кордоном, стипендії М. Литвина для студентів-бандуристів.

4. **Поет**, автороповідань, новел, збірки віршів «Скибка неба» (1997), лауреат літературно-мистецької премії імені братів Лепких, заслужений діяч мистецтв України.

5. **Видавець**, який сприяв багатьом своїм колегам, учням, друзям; брав участь у таких видавничих проєктах як «Тернопільський енциклопедичний словник», журнал «Літературний Тернопіль»; був редактором і рецензентом майже двадцяти видань Інституту національного відродження України, членом редакції та редколегій кількох збірників та журналів.

6. **Політик**, співзасновник багатьох національно орієнтованих організацій Тернопілля. Так, у 1978 році він заснував при Тернопільській картинній галереї мистецький клуб «Золотий вересень», який діяв до 1985 року. У 1988 році став співзасновником першої в Тернополі опозиційної газети «Тернове поле» і Товариства української мови, у 1989 році — товариства «Меморіал» імені Василя Стуса. У цьому ж році обраний членом провладу Тернопільської крайової організації Народного руху України, а згодом увійшов до складу його Великої ради. І. П. Ґерета — депутат обласної ради чотирьох останніх скликань, організатор Тернопільського осередку Наукового Товариства імені Т. Г. Шевченка (1996).

8. **Педагог**, що діяльністю на викладацькій ниві і створенням Інституту національного відродження України зробив надзвичайний внесок в освітню сферу рідного краю.

Справжній розквіт педагогічної діяльності І. Ґерети припав на 1990-ті роки. Важливим етапом в суспільному житті краю стало створення в Тернополі у 1991 році Інституту національного відродження України. Саме в інституті підготовлено концепцію гуманітарного розвитку України - документ, у якому вперше на основі кращих європейських традицій розглянуто головні аспекти розвитку особистості гідної незалежної держави.

Думка про реформування освіти і створення школи нового типу виникла в Ігора Ґерети давно. І саме в Інституті національного відродження України, навколо якого згуртувалася творча еліта Тернополя, почалося напрацювання ідей, розробка проєкту нового загальноосвітнього навчального закладу.

У 1992 році Ігор Петрович ініціював відкриття кафедри української культури в Тернопільській Вищій Духовній Семінарії імені Патріарха Йосифа Сліпого, де й працював викладачем мистецтвознавства.

Цінним у його педагогічній діяльності була глибока наукова основа та опора на культурно-історичний досвід народу. Ігор Ґерета організував десятки наукових конференцій, симпозіумів, літературно-мистецьких заходів, виставок, урочистих академій, писав десятки наукових і публіцистичних статей, працював в експедиціях.

У 1994 році педагог організував відкриття обласної експериментальної школи мистецтв у Тернополі. Там було реалізовано концепцію української національної школи, що була розроблена в Інституті національного відродження України. Основою роботи навчального закладу було проповідування національної ідеї, що мала на меті консолідувати українську націю для розв'язання нагальних проблем, котрі виникали після здобуття незалежності Української держави: створення національних шкіл,

збереження культурно-духовної пам'яті предків, розвиток мистецьких талантів сучасності, національно-патріотична боротьба і збереження державності.

Ігор Петрович також співпрацював із молодіжними організаціями та ВНЗ Тернополя. Так, до літніх археологічних розкопок у селі Чернелів-Руський (1994-1996 рр.) він залучав членів НСОУ Пласт та студентів I курсу історичного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

До останніх днів життя Ігор Герета залишався опікуном Козівської гімназії (тепер Козівська державна українська гімназія ім. І.Герети), та обласної експериментальної школи мистецтв, яка тепер щороку радує тернополян концертами та виставками.

За день до смерті Ігор Петрович отримав довічну президентську стипендію за участь у правозахисному русі України. Помер 5 червня 2002 році в Тернополі. Похований у с. Великій Березовиці Тернопільського району

Можна виділити кілька аспектів культурно-освітньої діяльності Ігоря Петровича Герети:

1. **Організаційний.** Вчений був не стільки вчителем-практиком, скільки талановитим організатором педагогічної діяльності цілих колективів.

2. **Теоретичний.** Підходи до виховання молоді характеризуються національною спрямованістю й увагою до розвитку талантів.

3. **Культурологічний.** Вважав, що дуже важливим є використання української та світової мистецької спадщини.

4. **Практичний.** Застосовував елементи передового досвіду визначних педагогів нашого часу, особливу увагу приділяв реалізації принципів науковості, наочності, емоційності та зв'язку з життям у навчанні.

Незважаючи на те, що І. Герети вже немає серед живих, його справу продовжують молоді науковці, не забуваючи про колосальні здобутки нього педагога. Сучасна молодь поважає як діяльність Ігора Петровича, так і його особистість. Свідченням цього є урочисте висадження реліктовою дерева гінкго у центрі Тернополя викладачами та студентами педагогічного університету. І це відбулося зовсім недавно - 17 вересня 2013 року [2]. Також Ігор Петрович Герета удостоєний зоряної плити на «Алеї зірок» заслужених діячів культури та мистецтва у місті Тернополі, на вулиці Гетьмана Сагайдачного біля кафедрального собору Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці.

Праця І. Герети як педагога, громадсько-політичного діяча і науковця для українського народу відіграла вагомий роль у становленні та зміцненні України як держави, позитивно вплинула на збереження культурно-духовної спадщини для майбутніх поколінь, на утвердження національно-політичної думки серед населення, розвинула й поглибила почуття самобутності та самоідентифікації української нації. Особистість І. Герети невіддільна від українського національно-патріотичного руху, культури, науки, мистецтвознавства, була одним із каталізаторів процесів, що стали основою розвитку національно-культурних надбань української нації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ігор Герета: «Велет віри, духу і любові»: бібліогр. покажчик / уклад. М. Друневич. – Т.: Підручники і посібники. – 2008. – 48 с.
2. Пам'яті Ігоря Герети// Бібліотечний блог для молоді Тернопілля. Режим доступу: http://youthtyl.blogspot.com/2013/04/blog-post_23.html.